

Torsdag förmiddag

Varför Aron Brodsky?

Finns det inte kunnigt folk i Stockholm? Hos Nationalmuseum? Bukowskis? Listan kan göras lång, det som fattas är kaxighet. Jag vet, jag lämnade in en Zorn en gång till ett museum och bad om ett utlåtande. Veckorna gick och inget svar. Jag ringde och stötte på... veckor gick... jag ringde... Till sist gav jag upp. Och då gällde det en halvhyfsad Zorn, en bagatell i jämförelse med det jag nu packar ned i portföljen.

Den som sätter stämpeln ÄKTA på mitt mögelskadade pappersark hamnar på löpsedlarna. Eller på listan över lättlurade experter och arbete på annat håll. Det kräver kaxighet att stämpla. Det har Brodsky.

Jag ringer honom på Grand Hôtel, naturligtvis hade han tagit in på Grand Hôtel! Sämre duger inte för en expert influgen från Paris av ett av våra större auktionshus. Ni har säkert sett annonser i pressen: Den och den kommer till Stockholm för att värdera era juveler eller er holländska mästare... kanske en Rembrandt Harmenszoon van Rijn?

När jag presenterar mig i telefon och ber om ett möte är Brodsky artigt avvisande. Min konsthandel ligger en bra bit under hans radar och är ointressant. *Monsieur... smickrad... men tiden! Tiden räcker inte till... je suis désolée...*

När jag talar om vad jag tänker visa upp hejdar han ett påbörjat au revoir och ber mig berätta mer, han anar en affär. Brodsky är affärsman som de flesta konstexperter, det går inte att livnära sig på att värdera konst och skriva artiklar i fackpressen. Och nu dyker en

liten strunthandlare från Sverige upp med en sensation. Det kan finnas pengar att göra! *Vi kanske ska träffas monsieur. I dag klockan tre?*

Det som tänt honom är knappaste teckningen. Den är osignerad och inte i perfekt skick och kanske värd hundratusen. Vad som får honom att lystra är min antydan att teckningen... den är bara början.

När jag knäppt av mobilen tar jag ett par danssteg och säger ett högt "Yes!". Jag behöver Brodsky så väl och det är inte bara hans kaxighet som jag behöver. Jag är en liten konsthandlare bara känd – lokalt – för att ha sålt några förfalskade Picassoteckningar. Möjligen i god tro. Går jag med mitt osannolika fynd till de stora internationella auktionshusen gör de noggranna efterforskningar om min person. Sedan kallar de på polis.

Det är inte troligt att Brodsky gräver lika djupt. Han ska bli min passersedel till den fina konstvärlden.

...

Efter samtalet sätter jag mig i vardagsrummet en stund och betraktar min skattkista, det är bara en månad sedan den blev min. Bara en månad! Jag satt på förstutrappen till mitt sommartorp och läste lokaltidningen och fick syn på en annons. Det var bondauktion och det utlovades tavlor och jag åkte dit. Tavlorna var en enda och den var fruktansvärd, en fjällsjö i solnedgång. Jag hade just bestämt mig för åka tillbaka till torpet och gräsklipparen, då jag fick syn på kistan. En gammal sjömanskista som stod inklämd mellan två soffor. Det syntes att den en gång varit rikt dekorerad med blomstermålningar och kanske människofigurer. Nu var det mesta bortnött.

Här kanske var något? Jag gick fram för en närmare titt. Verkade inte stilen i kistans dekorationer bekant? Ett moln som skymt solen gled undan och kistan lystes upp av en solkatt från en väggspegel som stod lutad strax intill. En skuggig relief blev synlig på kistlocket. En inristning.

PGo

Hjärtat började slå fortare. Kunde det vara möjligt? Nej! Tänk inte tanken! Det här händer inte på en sörmländsk stallbacke och framför allt inte en konsthandlare i utförsbacken.

...

Innan jag går till mötet med Brodsky packar jag ned en pärm med papper som jag hoppas kunna visa upp tillsammans med teckningen. Min plan för hur skatten i kistan ska förvandlas till kontanter

Jag har naturligtvis grubblat en hel del på den saken. Ja, en utauktionering – självfallet. Bara de stora kan komma ifråga: Christie's eller Sotheby's. I New York, eller möjligen Tokyo. Men, det krävs så lite för att ett stort och sensationellt auktionsobjekt ska bli *brûle*, stekt, och omöjligt att sälja. En viskning om att äktheten kan betvivlas räcker för att hålla museer och miljonärer borta från en auktion. Trovärdighet är allt. Och trovärdighet kan man skapa på olika sätt. När jag reser mig från skrivbordet fladdrar ett papper ned på golvet, en fotostat som jag plockade fram igår för att läsa igen. Det är ett tidningsklipp ur Dagens Nyheter från maj 1871.

När det heter att dessa trupper marscherat genom St. Cloud-porten, besatt Trocadero och militärskolan samt hunnit fram till förstaden St. Honoré och Place del la Concorde, betyder detta, om man öfverflyttar det i termer, mera familjära för alla som känna Stockholms topografi, detsamma som om, i det otänkbara fallet af en uppresning utaf Stockholms befolkning, de kungliga trupperna hade trängt in genom Norrtull, besatt Kungsbacken, bemäktigat sig en del af Clara församling och lägrat sig i Kungsträdgården.

Jag lägger tillbaka klippet på dess plats i en överfull mapp och ser på klockan. Mötet med Brodsky är om en halvtimme och jag bestäm-

mer mig för att ta en promenad i stället för en taxi. Jag behöver en stund för att bestämma mig för om jag ska berätta allt när vi träffas. Att jag läst ett reportage om honom i en konsttidning och fått en idé.

Torsdag eftermiddag

Brodsky har stämt möte i Grands bar och jag får genast syn på honom i den glest besatta lokalen. Det går inte att ta miste: Ett svart pipskäg, en medvetet gräll väst till en diskret kostym, en petit aperétif framför sig.

Han upptäcker mig först när jag kommer fram till bordet. Naturligtvis visar han inte artigheten att resa sig när jag kommer fram. I stället gör han en gest som betyder: *Slå er ned, monsieur. Ni är en liten strunt, Monsieur. Men Aron Brodsky från Paris ska skänka en stund åt en konstnare från vildmarken i norr.*

Brodsky säkrar hackordningen och visar vem som dikterar villkoren. Det är så jag vill ha det, en Brodsky som känner sig i överläge. Då blir han lättare att få dit jag vill.

Jag ler, så blygt jag kan, blyghet ligger inte för mig och slår mig ned i en låg skinnfåtölj. Baren är tyst och lugn och sval och utanför fönstret, på andra sidan Strömmen syns Stockholms slott i sol och här sitter en konsthandlare med dåligt rykte och tror att lyckan ska vända. Inte illa.

– PGo, säger Brodsky plötsligt. Ni hade hunnit till ert fynd på en... så säreget namn... bondauktion... efter en gammal sjökapten, sa ni? En kista med en inristning. Jag förstår er upphetsning. Herregud, Paul Gauguin.

PGo är ett gammalt franskt slanguttryck för det manliga könsorganet och en signatur som den store konstnären Paul Gauguin använde ibland.

– Berätta mer om kistan! säger Brodsky.

Så gärna.

Jag minns att jag blev kall i sommarhettan där på stallbacken.

Gauguin brukade släpa med sig mängder av papper och fotografier vart han än flyttade. Han förvarade dem i jutesäckar. Och i kistor. Darrande började jag undersöka kistan och provade locket. I samma ögonblick började budgivningen på bondauktionen. *En vacker fotogenlampa för mörka kvällar, hör jag hundra kronor?*

Jag har inget klart minne av själva auktionen, helt plötslig stod jag där som ägare av kistan. Bilresan tillbaka till torpet är lika dunkel, mitt första klara minne är att jag sitter på en pinnstol i köket och stirrar på kistan på golvet framför mig.

Hur stor är chansen att kistan tillhört Gauguin? Liten, är att vara optimistisk. Och om? Kanske fanns där bara gamla kläder, böcker, några fotografier... värdelöst utan proveniens, en styrkt förhistoria.

- Vad kostade kistan? avbryter Brodsky.
- Jag minns inte, kanske femtio euro.
- Det är inte rättvist! Men fortsätt, för all del!

...

Kistlocket satt som fastspikat.

Jag hämtade en kofot från redskapsboden och lyckades i första försöket. Locket for upp och ett dammoln spred en stank av mögel och fukt som fick mig att hosta. Med tårade ögon kikade jag ned i kistan. På insidan av locket hade någon konstnärligt begåvad person snidat bilder av en man och en kvinna i de mest fantasifulla samlagsställningar. Innehållet var en besvikelse.

Här fanns ingen målning, inga små skulpturer. Kistan var fylld av papper. Papper i buntar hopknutna med snören, papper i askar utan lock, lösa papper, papper i rullar. Allt var täckt av ett tjockt dammlager och jag undrade när kistan senast öppnats. Besviknen började jag rota i pappersbuntarna. Av handstilen att döma var alla dokument skrivna av en och samma person. Stilen var vacker och flytande.

Hjärtat började slå snabbare när jag hittade några gulnade, sköra

tidningsklipp i ett kuvert. Artiklarna handlade alla om Panamakanalen. Jag visste att Gauguin varit med vid det första, misslyckade försöket att förbinda Stilla havet med Atlanten. Klippen kunde tyda på att kistan en gång tillhört honom.

Under letandet blev jag alltmer övertygad om att dessa papper, dessa mängder av fantastiska dokument verkligen var skrivna av Paul Gauguin. Helt säker blev jag sedan jag letat på internet och hittat faksimiler av brev från Gauguin. Handstilarna stämde överrens, Gauguin hade författat dokumenten i sjömanskistan.

– Har ni med några av de här papperen? avbryter Brodsky.

– Bara teckningen.

– Jahaja... bara teckningen.

Brodsky ler utan glädje och jag kan läsa hans tankar. Monsieur på andra sidan barbordet är nog en bondfångare.

– En intressant berättelse, säger han... men jag har en tid att passa och... kan jag få se teckningen?

Jag plockar fram den och lägger den på bordet.

Han böjer sig fram, granskar varje kvadratcentimeter.

– Mjaha. Hmhm. Osignerad, som ni sa.

Han kikar på mig över glasögonen

– Ja... svårbedömt...

Jag väntar på nyckelfrågan: "Ska ni sälja den?" Underförstått: Kan Brodsky tjäna pengar på en affär?

Svarar jag nej skakar han på huvudet och säger: *C'est false!* Men en välgjord imitation. Därmed var det skrivet i böckerna för evigt. Paul Gauguins penna har inte vidrört detta papper. Svarar jag, ja och ger Brodsky en möjlighet att göra affär... då har han ett skäl för att riskera en äktastämpel. Så går det till i konsthandlarens värld. Den bebos inte av gentlemän som vikt sitt liv åt det eviga och det sköna och i förbigående tjänar en krona eller två.

Vi smuttar på våra drinkar. Och jag väntar.

– Vill ni sälja? frågar han till sist utan att låta tonfallet röja alltför mycket intresse.

– Det är något jag kan tänka mig.

Brodsky ler vänligt mot sin konstnäsare från vildmarken som svarat rätt på magisterns fråga. Han håller upp teckningen mot ljuset. Äkta? Falsk? Självklart stämplar han inte en falsk Gauguin som äkta för att göra affär.

Han snörper med munnen och andas ljudligt in genom näsan.

– Jag skulle säga att den är äkta. Jag skulle säga att jag kan göra en autentisering.

Min suck av lättnad går inte att dölja fast jag försöker. Visst är teckningen äkta, det vet jag. Men konstvärdering är en komplicerad mekanism, så starkt beroende av känsla och omöjlig att förutsäga.

Brodsky ser på klockan.

– Kanske har jag ändå har ett par minuter. Vill monsieur fortsätta berätta? Om kistan, menar jag.

Det vill jag mycket gärna och fortsätter i en mer självsäker ton än tidigare.

Efter en första snabba genomletning av kistan började jag om från början och nu mer nu metodiskt. Jag kunde se att många av dokumenten var i gott skick men en del mögelskadade och helt eller delvis oläsliga. Kanske hade fukt läckt in någon gång under kistans dryga hundraårsresa genom tiden?

Brodsky höjer handen som stopptecken. Även om han fortfarande tror att jag möjligen berättar en saga så kan han inte behärska sin nyfikenhet.

– Jag ber! Vad innehöll papperen!

– En dagbok.

Dokumentet i kistan bestod av osorterade dagboksanteckningar med ett överflöd av detaljer: namn, miljöbeskrivningar och fragment av samtal. Stort som smått, viktigt och sådant som vid tiden måste ha förefallit oviktigt. Det var ett myller av detaljer, skeenden och personer. Dagboken verkade sträcka sig mellan åren 1871 och 1895 och fram till Gauguins andra söderhavsresa.

Jag ser en förhoppning dyka upp i Brodskys ögon och kan nästan

höra hans hjärna arbeta. Kanske sitter jag ändå här och talar sanning? Kanske finns den här dagboken i verkligheten? Och i så fall. Äktheten i anteckningarna kan säkerställas genom analys av bläcktyp, pappernas ålder och inte minst handstilen... Inte skulle jag ljuga om något så som var så enkelt att kontrollera!

– Ursäkta mig, säger han plötsligt och tar fram sin mobil, jag måste ringa ett samtal.

Han reser sig och försvinner ut mot hotellvestibulen. Han är medvetet oartig. Jag bestämmer mig för att överrumpla honom när han kommer tillbaka och plockar fram den pärm jag packat ned tillsammans med teckningen. Med en herre som Brodsky gäller det att ta initiativet och sedan behålla det.

Han dröjer och för att fördriva tiden tar jag fram en penna och börjar rätta i pärmens papper. Jag märker inte att han kommit tillbaka förrän han satt sig.

– Jaså, du har varit journalist, säger han.

Aha. Samtalet gällde mig och vem jag är och han bryr sig inte om att jag måste begripa det. Och aha igen, Brodsky duar mig. Det gör han inte utan anledning. Han tar ta mig på allvar och har börjat vädra en affär.

– Men ni har ingen *apêretif!* säger han och knäpper med fingrarna åt kyparen. Naturligtvis ser han sig inte om för att kontrollera att signalen gått fram. Världens Brodskys blir alltid uppmärksammade. Innan kyparen kommer räcker jag över min pärm. Han tar tveksamt emot den.

– Vad är det här? Har ni... du skrivit en avhandling?

– Läs!

– Fört all del, om ni insisterar... En etta står det överst, är detta kapitel ett av något? En roman? *Kanonmuller omgav Paris som åska på den bloddränkta veckans första dag och en granat skulle strax detonera utanför Hotel de Mars. Paul Eugène-Henri Gauguin stegade in hotellets spegelklädda vestibul med sjömannens självsäkra gång, med sjösäcken på ryggen ... vad är det här? Jag förstår ingenting!*

Utmärkt. Det är så jag vill ha Brodsky. På defensiven. Jag undrar när han ska ställa frågan: Varför tar jag för givet att han kan svenska? Vet jag att han har en svensk hustru som envisats med att lära honom språket? Jajamän, det läste jag i reportaget om honom i konsttidningen *Arles*. En lång artikel, tre sidor över mittuppslaget och vackra bilder, han är bra på PR, Brodsky!

Men frågan kommer inte och jag fortsätter att försöka behålla initiativet.

– Det *är* början på en roman! Jag begrep ju snart att mitt fynd är för bra för att vara sant, därför borde det inte vara det. Jag fick en idé om hur man skulle... Brodsky höjer handen till stopptecken.

– Jag har hört nog!

Samtidigt kommer kyparen fram för att ta emot beställning.

– Vi har ångrat oss, säger Brodsky utan att se upp. Men beställ hit en taxi. Omedelbart.

När kyparen gått lutar han sig fram över bordet och stirrar på mig.

– Jag vill se kistan... jag vill se pappren.

Det är inte en hövlig begäran. Det är en order.

...

När jag öppnar dörren till mitt hem uppför sig Brodsky mer som en polis i en tv-deckare än som en världskänd konsthandlare och tränger sig förbi och säger: "Var är den?"

En timme senare sitter ha på mitt vardagsrumsgolv i en ring av pappersmappar och plastfickor fyllda med Gauguins efterlämnade papper. Allt har han bläddrat igenom och synat i förstoringsglas. Han har till och med luktat på papperen. Hans välmanikyrate naglar är svarta, kostymen dammig och ansiktet rött och svettigt.

– Det. Är. Inte. Sant. viskar han för sig själv.

Jag kommenterar inte utan går ut och hämtar champagne från kylen och ställer fram humidoren med kubanska cigarrer. Vi sätter oss

i soffan och sitter tysta en stund. Det finns så mycket att säga att det är svårt att hitta en början. I stället skålar vi i champagne och puffar dyr kubansk rök. Brodsky frågar om han kan få låna dokumenten för en noga genomläsning och jag svarar nej och vi skålar igen.

Och vi skålar igen för Paul Eugène-Henri Gauguin, en av den moderna konstens stora föregångare. Den välbeställda borsmäklaren som övergav familj och förmögenhet och reste till Söderhavet för att bli konstnär. Jo, jo!

Till sist börjar vi diskutera vårt problem. Konsten att inte bli *brûlé*. Hur ska vi kunna skapa trovärdighet kring Gauguins kista? Att det är vårt gemensamma problem är det inte längre tvekan om, även om Brodsky inte högtidligt förklarat att han ska bli min kompanjon.

Självklart, säger han, skall vi låta expertis undersöka Gauguins dagbok. Vi vill ha intyg på att de är skrivna med hans handstil och att pappren är av rätt ålder och att bläcket som använts verkligen kommer från den tiden. Men det räcker inte. Det kan ändå bli problem. Våra experters utlåtanden kan ifrågasättas. Konsthistoriker kan hävda att Gauguin inte kan ha varit på de ställen där dagboken berättar att han varit. Eller något oförutsett.

– Kistan måste bli känd långt innan auktionen, säger Brodsky. Det måste etableras att dagboken finns och att den är äkta. Skrivs artiklar. Jag måste hamna i tv-soffor och berätta om Gauguin och vårt fantastiska fynd.

Jag håller med och säger att jag har en idé om hur det ska gå till. Jag föreslår att vi gör en Ibsen. Brodsky ser på mig på mig som om jag förlorat förståndet och jag börjar snabbt berätta om den gången då jag kom över en tavla målad av den norske dramatikern Henrik Ibsen. Tavlans äkthet var i inte ifrågasatt men det gällde ändå att skapa trovärdighet kring målningen. Och uppmärksamhet. Jag kontaktade ett museum i Norge och frågade om jag fick deponera tavlan hos dem, vilket jag naturligtvis fick. Det skrevs en hel del om deponeringen i pressen och det blev flera tv-inslag i Norge och Sverige.

Tavlan sålde jag så småningom till en samlare i Schweiz för en rejäl summa. Kan vi inte hitta på något liknande? föreslår jag. Något som skapar PR och trovärdighet i en och samma manöver?

– Du får nog förtydliga, säger Brodsky. Jag kanske är gammal och senil men jag ser inte kopplingen mellan Ibsentavlan och vårt problem.

Jag svarar inte utan räcker över den pärm med papper som Brodsky funnit så förvirrande i Grands bar. Det är ett första försök att skriva en bok baserad på Gauguins anteckningar. Jag övergav projektet efter ett kapitel. Förmågan räckte inte till tyckte jag, eller så var det orken som tröt.

– Vad är det här? frågar han liksom han gjorde i Grands bar,

– Jag tänkte... det är bara en idé. Vi kan publicera något uppseendeväckande skrivet med Gauguins dagbok som källa, kanske en dokumentärroman. Något som smäller till och väcker uppmärksamhet. En bok skapar ju alltid trovärdighet

Brodsky ser tvivlande på mig men tar emot mitt manuskript och börjar bläddra. Han ögnar några rader här, några rader där och lutar sig sedan tillbaka i stolen och börjar läsa koncentrerat.

I

Kanonmuller omgav Paris som åska på den bloddränkta veckans första dag och en granat skulle strax detonera utanför entrén till Hôtel de Mars.

Paul Eugène-Henri Gauguin stegade in hotellets spegelklädda vestibul med sjömannens självsäkra gång, med sjösäcken på ryggen och pipan i mungipan. Frankrikes katastrofala krig mot Preussen var över och förlorat och kejsar Napoleon den tredje befann sig i landsflykt. Gauguin var avmönstrad från flottan med permission på obestämd tid.

Dånet från kanonerna rullade över Parishimlen och det var sen eftermiddag i början av *la semaine sanglante*, veckan då trettiotusen parisare skulle dödas av sina landsmän. Gauguin började på allvar inse att han fattat ett riktigt, riktigt dåligt beslut. Här skulle vara revolutionskarneval! Upprorsyra! Fyllda krogar! Orkestrar! Skvallret hade gått i flottan och Gauguin gav sig av till huvudstaden – aldrig sen att ge efter för ett infall.

Paris innevånare hade vägrat godta Frankrikes kapitulation för Preussen och för några månader sedan utropat en egen republik. Död åt regeringen i Versailles! Kriget skulle fortsätta, Paris hade både kanoner och stridsvilja i överflöd. Frihet eller dö! Och staden började fira sitt mod med eftertryck.

En dubbel knall av granater fick Gauguin att skynda längre in i hotellvestibulen.

Frankrikes kapitulationsregering i Versailles svarade på upproret med att angripa Paris. Preussarna som belägrat staden tittade åt annat håll när regeringstrupperna tågade mot rebellerna. I dag hade

Versaillestrupperna trängt in i staden genom en av stadSPORTarna och avancerade snabbt. Redan bar vindarna lukt av brand och krut-rök och sprängda kloaker.

Gauguin gick fram till hotellreceptionen där en äldre man stod lutad med armbågarna på disken med huvudet i händerna. Hans ögon var slutna, han hade lugnt slumrat till i krigslarmet. Granat-krevader och gevärssalvor hörde sedan länge till vardagen och för många parisare var det ännu okänt att staden var invaderad.

– Tomt som en bordell en måndagsmorgon! skrek Gauguin och släppte sin väska i golvet med en duns.

Portieren ryckte till, armbågarna förlorade fästet och hans huvud slog i disken med en smäll. Gauguin gapskrattade. Det här var hans sorts komik – handgriplig!

– Jag vill ha ett rum!

– Åh, det är överfullt ... började portieren av gammal vana och gned försiktigt hakan.

– Skitprat.

Portieren såg misstänksamt på Gauguin och hans prydliga kostym.

– Vem är ni? Vad gör ni här? Ni ser inte ut som en parisare.

– Permission från flottan. Följde regeringstrupperna till förorterna, sen smög jag resten av vägen.

– Är ni inte riktigt klok? Folk flyr härifrån!

Portieren stirrade än mer misstänksamt.

– Jag tycker ni ser ut som en versaillesspion.

Kapitulationsregeringens president Thiers hade gott om agenter i rebellstaden.

Hotellvestibulens dunkel lystes upp som av ett blixtnedslag. En tung granat hade exploderat någonstans i staden.

– Vad ... började portieren men avbröts då knallen från krevaden nådde hotellet.

– Vad gör ni här? fortsatte han oberörd.

– Privata affärer.

Portieren grubblade. Var Gauguin spion eller frivillig i den nya republikens kamp? Paris var fortfarande delvis en öppen stad. Ordonnanser gick fram och tillbaka mellan rebeller och regeringstrupper och livsmedelstransporter släpptes fram. Man ville inte låta landsmän svälta ihjäl.

Portierens grubbel avbröts av att entrédörren kastades upp så häftigt att en glasruta sprack och splitter studsade som hagel över golvet. En rebelsoldat med rött band kring armen kom inspringande med gevär hand.

– De har gått in vid Saint Cloudporten! skrek han, flämtande. Folk till barrikaderna!

Han fick syn på Gauguin och reagerade liksom portieren över hans klädsel som inte verkade höra hemma i det belägrade Paris.

– Vem är ni? sa han och lyfte geväret.

– Han är spion!

– Skit samma, han ser stark ut. Han kan bygga barrikader.

Rebellen viftade med gevärspipan.

– Den andre också.

Gauguin märkte plötsligt att någon slutit upp vid hans sida, en kortväxt, gråhårig man i en främmande uniform med en guldfinfattad monokel. Tydligen en hotellgäst. Med auktoriteten hos någon som var van att åtlydas röt mannen:

– Sänk geväret!

– Nu följer ni med! röt rebellen tillbaka.

– Krigsbrott! Ni hotar konungariket...

En granatknall ekade mellan husväggarna.

– ... Sveriges utsände!

Gauguin famlade efter sjömanskniven. Han var krigsuvan, slagsmålsuvan och kände igen lukten av våld.

Soldaten blundade med ett öga och krökte avtryckarfingret. Ett gällt visslande skar genom luften ... ett bländande sken, ett allt uppslukande dån och entrén exploderade i ett moln av krossat glas och träsplitter. En eldvåg slog in över vestibulen och soldaten kastades

huvudstupa i golvet. I fallet avlossades geväret och kulan träffade portieren som föll framlänges över disken med blodet vällande från huvudet. Gauguin slogs till golvet och blev kvar med händerna till skydd över ansiktet.

Det blev tyst, en frånvaro av alla ljud utom ringandet och susandet i hans öron och hans hjärtas snabba, hårda slag. Gauguin särade försiktigt på fingrarna och såg sig omkring. Hotellvestibulen var svart, speglarna krossade och väggarna sotbrända, portierdisken splittrad och svärtad, taket svart av sot, luften fylld av tjockt damm och svarta rökslingor. Inga lågor syntes, elden hade inte fått fäste.

Han kom långsamt på fötter och for med händerna över kroppen. Var han skadad? Händerna var rispade och täckta med blod och han blödde från näsan, mer var det inte.

Det rörde sig i en hög bråte bredvid honom och ett polisongprytt ansikte tittade upp. Svensken hade överlevt.

– Vi måste gömma oss! skrek Gauguin med tjock stämma.

Han harklade sig, spottade gråsvart slem och började med sjösäcken släpande efter sig gå mot marmortrappan upp mot hotellrummen. Halvvägs framme stannade han, såg upp mot taket med förvånad min – och svimmade.

...

När han slog upp ögonen såg han svensken stå lutad över sig med ett bekymrat ansiktsuttryck och med en svärtad monokel inklämd under ett halvt bortbränt ögonbryn.

– Ni kvicknar till! Hårt virke!

– Vem i helvete sköt på oss?

– Välj själv. Rebellerna från Montmartre eller regeringstrupperna... samma smäll!

Gauguin vred prövande på huvudet – inga smärtor – och såg sig om. Han befann sig tydligen i ett hotellrum, ett stort hörnrum med flera fönster och han låg i en säng. Svensken måste ha burit upp ho-

nom från den ödelagda foajén. Han svängde benen över sängkanten och ställde sig prövande upp. Jodå, världen var fast under hans fötter och huvudet klarnade för varje andetag.

Genom hotellrummets öppna fönster hördes kanonsalvor från de fort som omgav Paris som ett befästningsbälte, några i rebeller-
nas händer, andra i regeringstruppernas. Då och då skar smatter från *les mitrailleus* genom kanonernas oupphörliga *pom pom*.

Gauguin gick fram till golvspegeln vid dörren och granskade sitt utseende. Han såg inga skador i ansiktet, allt var som vanligt: Smal panna utan rynkor, tunna raka läppar med ett arrogant leende, tunga ögonlock, grönskiftande lite utåtstående ögon, näsan en aning sned efter ett slagsmål.

– Vad gör en svensk i Paris? frågade han svenskens spegelbild.

– Mitt namn är Ferdinand Staaff, jag är militärattaché.

– Vad gör en kungatjänare i rebellstad?

– Ett kort besök var det tänkt... det blev längre. Vad gör ni själv här, om jag får fråga? Ska ni slåss för anarkin?

– Nej, nej. Det gick rykten. Det var festival i Paris ...

– Jag förstår. Ung och vild och borgarna på flykt och anarkister på tronen! Jodå, det var fest i flera månader och nu kommer bakruset. Kulor och krut!

– Ja... jag hade ju inte väntat mig det här. Gå från ett krig till ett annat.

– Ni är inte lite naiv.

Staaffs ord underströks av en granatkrevad på Champs de Mars på andra sidan gatan.

– Det där var bestämt Thiers trupper, sa han, de skjuter västerifrån, från Mont Valérien. De måste vara där de bryter in.

Två månader tidigare hade regeringschefen Thiers gjort ett första försök att inta den rebelliska huvudstaden. Invasionsstyrkan fick omedelbart problem. Thiers trupper ville inte skjuta på sina landsmän och efterhand spreds upprorsstämning bland soldaterna. President Thiers avbröt invasionen. Redan samma dag utropade rebell-

lerna den nya republiken från stadshuset, Hôtel de Ville. Åtta dagar senare hölls allmänna val.

– Är Thiers verkligen på väg in i stan? frågade Gauguin. Jag köpte en tidning på väg till hotellet... Paris marscherar mot Versailles, stod det!

– Det är Versailles som marscherar. Paris är illa ute, monsieur. Rebellerna är desperata och Thiers soldater är ursinniga. De vill se blod efter förlusten mot tyskarna. Det kommer att flyta blod, floder av blod!

Gauguin sniffade i luften.

– Luktar det inte brandrök?

Han plockade fram en tubkikare ur sin sjösäck och gick fram till ett öppet fönster. Fem våningar ned låg trottoaren på Avenue de la Bourdonnais öde men på gatan syntes flera hästspårvagnar med soldater i blandad klädsel och med bajonetter stickande upp från gevären. En del av soldaterna tillhörde det franska Nationalgardet som fastnat i Paris under rebellupproret. De var regeringens män men många hade anslutit sig till de upproriska.

I sydväst syntes tjocka rökpuffar från stadsmurarna, Versaillesstruppernas batterier sköt bräscher för att bana väg för fotfolket.

– Var gör en svensk militärattaché i en rebellstad? frågade Gauguin och fortsatte spana runt staden med sin tubkikare.

– Det militärattachéer gör.

– En spion alltså.

Staff kikade nyfiket på Gauguins sjösäck som stod öppen och visade en del av sitt innehåll.

– Är ni konstnär? Jag ser några teckningar i ert bagage.

– I helvete. Knulla och ett vettigt jobb, det är vad jag vill ha. Målare får kanske knulla men fattiga är de!

Staaff med gjorde en grimas inför Gauguins råa språk

– Men ni tecknar?

– Något ska man göra under frivakten.

Gauguin fortsatte spana över staden.

– Titta! Det är som en badstrand innan tidvattnet kommer. Där borta i parken... ett kapell spelar... folk sitter och lyssnar och dricker vin! Som barn som leker i sanden när floden kommer! Vad är det där? Det klättrar folk uppe på triumfbågen!

– Rebellerna har den som utkikstorn.

Gauguin bytte fönster.

– Jaha, där brinner det... det var brandrök jag kände. Det brinner i ett hus borta vid Champs de Mars.

– Exakt var? frågade Staaff med plötslig skärpa i rösten.

– Ett stort hus med tillbyggnader... borta vid hörnet av Rue Rapp och Rue la Bourdonnay.

– Gode Gud! Det är patronfabriken!

– Man håller på och släcker. Det verkar inte så farligt.

Tryckvågen från explosionen kastade Gauguin baklänges in mot rummet. Han landade på rygg, chockad och svärande.

Han kom snabbt på fötter beredd att fly för eld eller fallande väggar men hotellrummet låg mirakulöst orört bortsett från att lösa småföremål och klädespersedlar blåsts bort mot väggen mittemot fönstret. Haltande tog han sig fram till fönstret och lutade sig ut för att få en uppfattning om förödelsen.

Patronfabriken hade ryckts upp som en grästuva, kvar fanns ett svart hål i marken. En tillbyggnad stod kvar, märkligt orörd. Genom byggnadens fönster syntes eldslågor. Hela tiden hördes ett envetet smattrande som om en jättehand kastade grus på ett plåttak.

Staaff kom fram till fönstret.

– Gud har varit nådig, monsieur Gauguin. Vi är oska ...

Blod skvätte plötsligt från Staaffs panna och han föll handlös mot Gauguin som lyckades fånga upp honom i famnen.

Staaffs ögon var slutna, han var förmodligen död.

2

När Brodsky läst klart lutar han sig tillbaka i fåtöljen och ser nyfiket på mig, som om vi just träffats.

– Jag börjar förstå vart du vill komma.

– Vi ger ut en roman... en dokumentärroman! Jag bearbetar anteckningarna... putsar och formulerar... gör research och fyller på och skriver en roman byggd på fakta. Jag lägger till här och var för dramatiken, men bara vad som skulle kunna ha hänt! Kanske justerar kronologin om det behövs... men inte för mycket! En bok skapar trovärdighet. Det är ju det vi vill ha.

Brodsky reser sig från soffan och börjar gå fram och tillbaka med champagneglas in hand.

– Materialet är sensationellt, säger han. Det KAN vara möjligt... ja, jo. Jag tror du kan ha rätt... en bok! Jag hyr in en PR-byrå som får bearbeta pressen och tv. Det vore märkligt om vi inte skulle kunna få några spaltmeter och bli inbjudna till tv-soffor.

Han stannar framför mig och saluterar med champagneglaset.

– Hur lång tid kommer det ta att skriva hela boken?

– Två månader, kanske tre...

– Det vore bra om vi kunde få ut boken till december... Christie's har en auktion i New York i april.

– Det undrar jag om vi hinner. Det tar tid att få ut en bok... kanske till och med ett år.

– Då ger vi ut den på eget förlag.

– Det minskar trovärdigheten.

– Men, herrgud! Boken behöver väl inte vara klar innan vi går ut och stöter i hornet! Au travail, monsieur l'auteur! Au travail!

...

När han tar adjö, champagnerosig och god, bestämmer jag mig för att börja författandet på en gång. Det jag tydligast minns från min journalisttid är att den som väntar på inspiration missar deadline. Det går alltid att tvinga ur sig text, hur eländig den än blir. Sen kan man rätta.

Jag tar en tillnyktrande kalldusch, fyller kaffetermosen och slår mig ned vid datorn. Det första jag gör är att välja arbetsmiljö, en ny bakgrundsbild till skärmen på min laptop. Gauguin naturligtvis. Jag väljer hans sista stora målning, *D'où venons-nous? Que sommes-nous? Où allons-nous?* Var kommer vi ifrån? Vilka är vi? Vart går vi? Jag hittar den enkelt på nätet med sökorden "where do we come from" och "Gauguin".

Vad får mig att välja just den tavlan? En slump? Nej, valet är ett bevis för att mitt undermedvetna är smartare än den del av min hjärna som arbetar medan jag tittar på. Det måste vara den tavlan och ingen annan.

I verkligheten är den fyra meter lång och halvannan meter hög. Det är synd att se den i miniatyr på en datorskärm, men det är där den är.

Nära mitten finns en mansfigur i höftskynke, en centralfigur som står med fötterna i nederkant och händerna sträckta mot himlen. Långt ned till höger syns Gauguins egendomliga hund, samma hund som man kan se i en av hans målningar på Nationalmuseum här i Stockholm. En av de tavlor han målade under det mardrömslika besöket hos Vincent van Gogh.

I vänsterkant sitter en mumie, en död som lever. Den sneglar med ett öga, det andra är dolt av handen. Längst till höger tre kvinnor i grupp. En av dem sneglar på betraktaren med huvudet på sned.

Mumiens blick och flickans blick... från varsin sida naglar de fast betraktaren. Vem är betraktaren?

Jag börjar skriva där jag slutade av trötthet eller lathet. Gauguin är

i ett hotellrum i Paris tillsammans med en bloddränkt svensk diplomat. Inbördeskrigets kanoner dånar.

...

En plötslig snarkning fick Gauguin att rycka till där han låg på dagsoffan och tänkte på att han klarat sig från ett krig och gett sig in i ett annat. Utanför fönstret syntes svarta rökstrimmor och granaternas kometsvansar på den ljusnande himlen. Han vände blicken mot Staaff som låg avsvimmad i sängen med ett blodfläckt bandage runt pannan.

Smattret de hört innan smällen, gruset mot plåttaket, var exploderande ammunition från den brinnande fabriken. Ett slumpskott hade snuddat vid Staaffs panna och slagit honom medvetlös.

Vad hade han sagt, militärattachén? Regeringstrupperna angrep från väst. Hotellet skulle snart ligga i frontlinjen. Gauguin kände motviljan mot att ge sig ut i det farliga grannskapet ge vika för räds- lan för att stanna kvar – han måste iväg från hotellet.

Han låg kvar en kort stund, reste sig tog Staaffs portfölj från natygsbordet och stoppade den i sin sjösäck – en impuls. Han blev själv förvånad, han hade inte för vana att stjäla. Slåss, hora, supa? Javisst! Men stjäla?

– Det är kriget, sa han högt som förklaring och skrattade.

Ute i hotellkorridoren fanns ett panoramafönster och han stannade till och synade omgivningen en sista gång innan han gav sig ut i kriget. Där på andra sidan Seine, på vänstra stranden, syntes Champs-Élysées, en av de nya breda boulevarderna. Små figurer sprang fram och tillbaka mitt i gatan som myror när stacken störcs. Plötsligt började några av figurerna att falla omkull, en del blev omedelbart stilla, andra rullade runt och fåktade med armarna innan också de låg orörliga. Figurerna var utsatta för gevärseld.

Borta vid Place de l'Etoile slog rökpuffar ut från Triumfbågen och stora stenbitar sprätte iväg upp mot himlen. Kort efter hördes

knallarna. Regeringens kanoner hade siktat in sig på Champs Élysées och rebellernas utkikstorn på Triumfbågen mitt i Paris centrum. Samtidigt fortsatte eldgivningen från det bakre artilleriet att skjuta bräscher i Paris murar. Från Montmartres kullar svarade rebellernas kanoner.

När Gauguin kom ut på gatan upptäckte han att ett av rebellerna kanonbatterier i närheten drog eld till sig från regeringstruppernas fort. Det dånade av granatkrevader. Han började springa i panik under en sol som redan börjat bränna. Sjösäcken slängde på ryggen och svetten rann och han var rädd, det skulle aldrig någon få veta, men han var skräckslagen.

Så småningom kom han in i lugnare kvarter där kriget låg som ett åskväder långt bort. Han passerade ett trottoarkafé där en äldre man satt med ett glas vin och lugnt läste i en bok medan ett ungt par gick arm i arm och skrattade och log.

Gauguin passerade militärhögskolans kompakta byggnad och vek upp norrut på en bred boulevard. En våldsam krevad i Hôtel des Invalides trädgård, bara ett par hundra meter bort sprängde en träddunge i luften. Brinnande grenar kastades åt alla håll, några landade på gatan och fick en ensam spårvagns hästar att stegra sig.

När han passerade de söndersprängda trädgårdssängarna stannade han till vid en märklig syn. I gröngräset satt en man i hög hatt och två yngre damer i fläckfria krinoliner med en dukad frukost på en filt framför sig. Det dånade till från en kanon vid Militärhögskolan bakom dem. och de tre frukostätarna lyfte sina glas och skålade.

Han fortsatte i samma snabba takt mot Seine och någon av de många broarna, vilken som helst, han ville norrut, bort från fronten.

Plötsligt låg Seine framför honom, han hade kommit ut på Quai d'Orsay. Flera smala flodbåtar seglade mitt under krigsdån, kanondunder och gevärssalvor. En av skepparna hade rebellernas röda flagga hissad. Han vinkade till Gauguin. I samma ögonblick slog en granat ned vid kajen på andra sidan floden och vatten och träsplitter regnade över båten. När sikten klarnade stod skepparen kvar

vid roderpinnen och vinkade som om han trotsade både Gud och regeringschefen Thiers.

Gauguin kände orken tryta och stannade flåsande med händerna som stöd mot en husvägg. Han kände sig yr i huvudet och illamående. När världen så småningom stillnade och lungorna inte längre brände såg han upp från trottoaren. Och stirrade rakt in i en av rebellernas affischer.

Till vapen! till vapen!
Ingen misskund! Skjut ned alla som räcker dem handen!
Om Ni blev besegrade, skulle de icke skona Er.
Ve dem som anges såsom laglighetens soldater!
Ve Den som anträffas med krut på händerna eller rök i ansiktet.
Eld! Ge fyr!

Gauguin skrattade, men det var inget lyckligt skratt.

Resan till Paris hade varit en riktigt jävla dålig idé. Här var han igen i ett Paris fyllt av barrikader och krutrök. Förra gången var han ett spädbarn och då revolterade frihetstörstande, radikala borgare mot de reaktionära, mot kungamakten och adeln. Gauguins far, Clovis, hörde till det radikala och familjen tvingades fly långt bort över atlanten. När familjen Gauguin återvände var den decimerad, Clovis var död. Gauguin mindes hur han stod där på kajan vid hemkomsten och inte förstod ett ord av vad som sades omkring honom.

Han kunde inte franska.

Gauguin såg på rebellernas affisch igen och läste högt:

– Eld! Ge fyr!

Jag har för fan inget med revolutionen att göra, tänkte han. Jag har för fan stått utanför från början. Han drog ett djupt andetag och fortsatte sin flykt norrut, bort från kriget, först över en bro, vilken visste han inte och sedan ut på den breda Champs-Élysées som var

kantad av taggiga sönderskjutna hus med svarta glaslösa fönsterhål där enstaka människor flydde längs trottoarerna.

Allt oftare hördes det vassa ljudet från regeringstruppernas kulprutor, mitrailleuserna. De nya breda boulevarderna var som skjutbanor med försvarslösa rebeller som måltavlor. Han måste snabbt ta sig in på skyddade smågator.

Han fann ett kryphål i Rue de Rivolis mäktiga barrikad, hög som ett tvåvåningshus och fortsatte förbi smågator med barrikader byggda av vad som fanns till hands, kärror, bråte, kullvälta spårvagnar. Till sist hejdades han av en växande barrikad som gick från husvägg till husvägg, här bröt barn och kvinnor gatsten som de langade till svärande män som skrek och svor och byggde.

Under Parisrepublikens två månader långa glada fest hade det aldrig riktigt blivit av, slitgörat att befästa staden mot anfall. Det fick göras, nu av vad som helst och av vem som helst som orkade bära och klättra.

Bredvid barrikaden låg gevär i prydliga staplar vaktade av sammanbitna kvinnor med röda hårprydnader och klädda som om de kom från närmsta horhus. Här och var i husen på ömse sidor av gatan dök ett ansikte upp i ett fönster men försvann lika snabbt. De få präktiga borgare som dröjt sig kvar i staden gömde sig bakom låsta dörrar och vågade knappt kika ut.

Kanonmullrets avlägsna ljudridå bröts av gnissel och brak och ilskna kvinnostämmor. Här kom två äldre kvinnor med selar dragande på en kulspruta. Andra kvinnor, ännu äldre, knuffade på därbak. De var alla klädda i trasor med kjolarna uppknutna kring midjan, alla med samma ansiktsuttryck, en sammanbiten, svart vrede. De knuffade fram kulsprutan till barrikaden och när de började sela av fick en av dem syn på Gauguin.

– En spion! Det finns en spion här! skrek hon till en vitskägig äldre man som satt bredvid en rykande plåtspis med ett gevär i knäet. Kvinnan hasade fram till Gauguin.

– Skjut honom! skrek hon och stirrade Gauguin i ögonen.

- Vi slösar inget krut! skrek gubben vid plåtspisen. Låt'an bära sten!
- Just det, långa sten för fan, skrek gumman och pekade på en hög vid trottoaren.

Gauguin flydde in i en skuggrik gränd och väntade att gevärseld skulle följa honom, men ingen kom. Han fortsatte planlöst vidare, vart visste han inte och han höll sig hela tiden på smågator. Till sist hejdades han av en återvändsgränd som slutade i ett vitmenat fyra-våningshus med små gallerförsedda fönster. Ett fängelse. Genom en halvöppen järnport hördes upprörda röster och han smög fram och kikade in.

En skara trasklädda parisare stod framför en prydligt uniformsklädd man med sabel vid sidan och ena armen i mitella, säkert fångelssets kommandant. Rebellerna var beväpnade, en del med gevär, andra med knivar, sablar eller med vanliga bordsbestick. De skrek oavbrutet, vad gick inte att höra.

Mest högljudd var en späd kvinna i sönderriven och blodfläckad klänning. Hon steg fram till kommandanten och hötte med ena näven. I den andra höll hon ett hopvikt papper.

- Skjut prästjäveln! skrek hon.

Hon lyfte sitt papper i luften som en fana.

- Här är ordern från stadshuset!

Hon höll upp papperet framför kommandanten som böjde sig fram, läste och skakade på huvudet. Han ville inte gärna skjuta ärkebiskopen Darboy. Biskopen, flera höga ämbetsmän och ett dusin Versaillesanhängare satt i fångelset som gisslan. De var påtryckningsmedel om det skulle komma till förhandling mellan rebellerna och Thiers kapitulationsregering.

- Jag skjuter inte biskopen!

En våldsam granatkrevad skakade fångelsemurarna och damm och rök och tegelsplitter fyllde gården. Röken virvlade snabbt bort i sommarvindarna och det blev tyst förutom det avlägsna kanonmullret. En av rebellerna låg fallen i gruset med en stor tegelskärva stickande ut ur i bröstet.

Gauguin stack fram huvudet ändå längre i portglipan och stirrade på den fallne rebellen. På den mörkröda blodfläcken på hans bröst och det ljusröda teglet... rena, stora ytor... färger i balans. Gauguin blev stående fascinerad.

– Jag skjuter inte biskopen! Jag ska ha skriftligt från polisen.

skrek kommendanten och Gauguin rycktes från bilden av den blodige soldaten. Kvinnan med papperet drog fram en kniv och satte spetsen mot kommendantens hals.

– Skicka bud då och få ditt jävla papper!

– Jag är skadad, jag kan inte skriva!

– Någon annan kan väl skriva!

– Han känner igen min handstil... och dessutom, de här ...

Han nickade mot sina fängelsevakter som skrämnda stod samlade framför en liten byggnad mitt på gården med sina gevär vid sidan.

– ... de här drängarna har inte gått i skola.

– Han då! skrek kvinnan och pekade.

Gauguin hade oförsiktigt tagit ett kliv framåt, fascinerad av färgspelet på rebellens bröst.

– Han ser ut som en bildad jävel!

Gauguin tog ett snabbt steg tillbaka, men det var för sent att vända om, gevär siktade på honom.

– Sätt honom och skriv! Blir det inte resultat tar vi er i stället för biskopen!

Kommendanten pekade på Gauguin.

– Följ mig till kansliet och skriv!

Det finns inget val under gevärshot och Gauguin följde honom motvilligt in i den lilla byggnaden på gården. Kommendanten pekade på ett litet bord belamrat av böcker, broschyrer och pappersbuntar, en av dem med en revolver som pappersvikt.

– Sitt där.

– Vad ska jag skriva?

– Mer en fråga om hur ni ska skriva. Ni måste imitera min handstil eller i alla fall min namnteckning.

Gauguin tvekade och kommandanten pekade på revolvern och Gauguin tvekade inte längre.

– Här, sa Kommandanten och kastade några papper på bordet, är några brev jag skrivit, ta dem som förlaga.

Gauguin läste koncentrerat utan att bry sig om innehållet, han såg på det skrivna som en bild, en tavla att kopiera. Till sist nickade han mot kommandanten, han var redo.

– Då dikterar jag

Gauguin grep pennan och började snabbt skriva. När han var klar höll han upp papperet för granskning. Kommandanten läste och läste om igen.

– Det var som fan. Inte bara handstilen! Namnteckningen skulle duga på bankpapper!

...

Depeschen gick iväg med hästbud till polisen och bara en halvtimme senare kom svar. Skjut Darboy.

Den trasklädda pöbeln väntade ivrigt på fängelsegården när kommandanten kom ut från kansliet med beskedet. Gisslan, inklusive ärkebiskopen, stod redan uppställd mot en mur med bakbundna händer. Gauguin upptäckte att ingen såg åt hans håll och drog sig steg för steg mot fängelseporten. Just som han skulle ta det sista klivet ut på gatan upptäckte han att den ilskna kvinnan som hotat kommandanten stirrade på honom. Han log mot henne och satte ett finger mot läpparna. Motvilligt log hon tillbaka och vände sig om mot det skådespel hon tvingat fram – arkebuseringen.

När han kom ut på gatan upptäckte han att himlen var nattmörk och i väster syntes eld över hustaken.

Han beslöt att ta skydd för natten, kröp ihop i en portuppgång och somnade omedelbart.

...

Strax före gryningen väcktes han av ljudet av hästhovar och vagnshjul mot gatstenarna. Han kröp längre in i portuppgången.

Nu hördes också lågmälda röster och han kände en frän stank i luften.

En granat exploderade i närheten och lyste upp gatan. Framför honom passerade en hästdragen vagn med ett stort cylindriskt, svartfläckt kärl. Framför vagnen gick män i mörka kläder med gevär i handen och såg sig omkring som om de väntade ett anfall.

Gauguin kände igen den sortens folk: Knäckta näsor, stukade öron, där gick en med en svart lapp för ögat. Här gick tjuvar, mördare och våldtäktsmän som stigna ur fångelsecellerna, det var en scen från helvetet.

När vagnen dragit förbi, rösterna tystnat och den vedervärdiga stanken blåst bort med vindarna kröp han ihop i fosterställning, blundade hårt och försökte somna om.

...

Det tog lite tid att gräva fram en bekräftelse på vad Gauguin sett. De mystiska männen var fuséens: fyrverkare, petrolörer – mordbrännare.

Pariskommunens ledning hade gett order om att bränna alla hus varifrån det sköts eller kom någon annan form av angrepp mot upprorserna. Små kompanier med petrolörer bildades, utrustade med pompes à petrol, stora eldkastare som kunde sätta fyr på hus och palats och sändes ut på uppdrag.

Det fanns också planer på att bränna Louvren och stadshuset, Hôtel de Ville, justitiepalatset och andra symboler för Versailles makt. De petrolörer som Gauguin såg kan ha varit på väg mot någon officiell byggnad, för att stapla krutkaggar och brännbart material i väntan på order att tända på.

...

Efter skräcksynen kunde Gauguin inte somna om. Han låg tyst och

stilla ända tills solljus började reflekteras av taken och gevärssalvorna började höras på nytt. Snart kom de allt tätare och allt närmre. Det var tid att fortsätta flykten.

Nu sprang han inte utan smög längs husväggarna. Trottoarerna låg tomma och husen var eldhärjade och övergivna, ett skräcklandskap. Var fanns alla människor? De första han stötte på var döda.

Framför en improviserad barrikad, en kullvält spårvagn, låg säkert ett dussin rebeller nedmejade, arkebuserade av regeringstrupperna, sina landsmän.

Gauguin kände igen sig, det var Madeleinekyrkan som låg framför honom med vidöppna portar. Skulle han gömma sig i kyrkan? Efter att ha kontrollerat att torget framför kyrkan låg öde smög han fram och in i vapenhuset. Kyrkgolvet var nedstänkt av blod. Skjutna parisare med röda armbindlar och blodfläckade kläder låg i kyrkbänkar och i mittgång. Några av dem kved sakta, resten var förmodligen döda. En kvinna med sönderskjutet ansikte hängde över altarrundeln, under henne låg en blodpöl som utspillt nattvardsvin. Rebellerna måste ha sökt fristad i kyrkan. Tydligen fanns ingen fristad kvar att få i Paris.

– Fy fan! skrek Gauguin högt.

Blodpölarne på kyrkgolvet letade sig fram mot kyrkporten och Gauguin ryckte tillbaka foten – stövelspetsen var fuktad av blod. En av de skjutna gnydde svagt och försökte höja armen.

Han vände tvärt och sprang så fort han kunde över torget framför kyrkan och in bland gränderna och kom ut på den öppna platsen framför Hôtel de Ville, stadshuset. Det han såg fick honom att ta ett snabbt steg tillbaka in i grändens mörker. Tusentals soldater ur rebellarmén hade slagit läger framför stadshuset. De satt och låg på marken och på gräsmattor och trottoarer och överallt stod vintunnor där rebelsoldater köade med tomma tennmuggar. Några soldater spelade obekymrat boule i gruset med gevär över axlarna. Andra satt med viska och borste och rengjorda sina gevär. Många satt tysta och såg sig vaksamt omkring med ideliga ängsliga ögonkast som fåglar på ett kafébord.

En ryttare kom i full karriär genom stadshusporten med en läder-

väska slängande vid sadelgjorden – en kurir. Han red rakt genom boulepartiet och skrikande och svärande soldater fick kasta sig åt sidan för att inte bli nedridna.

Vid kanten av torget låg ett kafé tomt på gäster och Gauguin gick fram, satte sig och såg sig vaksamt omkring. Han möttes av en annan vaksam blick. En uniformsklädd rebellofficer, en av överlöparna från regeringstrupperna, såg uppmärksamt på honom. Officeren reste sig och kom fram till kafébordet.

– Vad gör ni här? Vem är ni?

Gauguin visade fram sin permissionssedel.

– *Ah, bon*, sa officeren efter en kort granskning och slog sig ned.

Han var mycket lång, mycket mager och i förtid skallig. Hans ögon var skarpa och klara.

– Ni är här för att besöka Louvren, förstår jag?

Gauguin svarade inte.

– Ja, ja, hit kommer äventyrare från hela världen. Närsynta poeter som vill slåss med knytnävarna för Paris. Satan! Det behövs krigsmän som ni! Med disciplin... stridsvana!

Officeren pekade på Hôtel de Ville.

– Det fattas där.

Genom öppna fönster i stadshuset bottenvåning hördes ilskna röster gräla och skrik.

– Det är våra styresmän som diskuterar. Jag var inne där nyss och man grälade om ett manifest. För i helvete, fienden är här och man sitter på arslet och letar efter rätta orden! Vad kan man vänta sig? Journalister, snickare, lärare, murare... allt utom folk som vet hur man leder och styr! Och alla sitter de i en jävla massa kommissioner... Nationalförsamlingen! Centralkommittén! Exekutiva kommittén, Valfärdskommissionen ... Barrikadkommissionen! Det finns fler...

Officeren tystnade när två ryttare kom galopperande mot stadshuset i full karriär. En grupp soldater fick kasta sig undan hovarna och välte en vintunna som sprack och spillde ut sitt innehåll. Ryttarna hoppade av sina hästar och sprang in genom entrén.

– Fan är lös, sa officeren kort.

Snart hördes trumpetstötar från stadshusets gård och drickande och halvsovande soldater kom på fötter och formerade sig vingligt i löst sammanhållna grupper. Officerarna vid tältet under trädet satte på sig sina mössor, spände fast sablar och skyndade iväg till sina mannar, en del på ostadiga ben. En av dem skrek åt officeren som intresserat sig för Gauguin.

– De har tagit Place de la Concorde!

Bara en kilometer från Stadshuset.

Officeren reste sig och knäppte uniformsrocken med den röda armbindeln.

– En kort bekantskap, monsieur. Egentligen skulle jag arresterera er men... jag har annat för mig!

...

Under truppernas avmarsch satte sig Gauguin i skuggan och hoppades att han inte skulle dra ytterligare uppmärksamhet till sig. När hovslag och stöveltramp dött bort blev han sittande tom inombords och utan en aning om vad han skulle ta sig till härnäst. Efter en stund plockade han fram portföljen han stulit av svensken Staaff.

Papper, bara papper, inga pengar. Ett kuvert förseglat med ett sigill kunde vara intressant och han slet upp det. Innehållet var en besvikelse.

Konfidentiellt

Hans Excellens Utrikesministern Carl Wachtmeister

Rapport afvseende den tyska frågan och inseruaktionen i Paris...

Han avbröt läsandet. Här fanns inga nyttigheter för Paul Eugène-Henri Gauguin att hämta.

3

Rapporten fanns bland papperen i kistan och jag nämner den för Brodsky när han ringer för att höra varför det går så långsamt med skrivandet. Jag gör det mest för att rapporten berättar om den smarta propagandakupp som Otto von Bismarck lyckades genomföra med hjälp av manipulerade media. Sådant ägnade man sig åt också på 1800-talet!

Brodsky är måttligt intresserad men jag vill visa vilken möda jag lägger ned på min research och envisas med att ge en sammanfattning. Jag kan nästan höra honom trumma med fingrarna på skiubordet och sucka trött.

Wachtmeisters rapport börjar med en överblick.

Preussens ministerpresident Otto von Bismarck ville utvidga Preussens gränser söderut och skapa ett ena Tyskland. I vägen för Bismarcks planer stod bland annat Frankrike, som konkurrerade om samma geografiska områden. Därför, resonerade Bismarck var ett krig nödvändig – han tviplade inte på att hans väldisciplinerade armé skulle göra processen kort med Frankrike. Men han ville inte förklara krig och framstå som stridslysten angripare, utan hellre som en angripen som måste försvara sig.

I dag skulle vi säga att han ville vårda varumärket Preussen.

Bismarck försökte på olika sätt hitta ett sätt att få Frankrike att förklara krig. Tillfället kom då den spanska tronen stod tom och en ny regent skulle tillsättas. Bismarck fick genom sin underrättelsetjänst reda på att en prins Leopold, släkt med Preussen kung Wilhelm i all hemlighet erbjöduts den spanska tronen. Då skälades det i den tyska krigsledningen. Man visste att Frankrike inte kunde acceptera en släk-

ting till Wilhelm på den mäktiga grannstaten Spaniens tron. Kom Leopold på tronen så väntade krig bakom hörnet. Då kunde Tyskland skynda till sin allianspartner Spanien hjälp och vända kanonerna mot Frankrike. Dessvärre tackade prins Leopold nej till tronen. Förbundskansler Bismarck sände då hemliga agenter till Spanien som mot löften om en storartad tysk-spansk framtid lyckades övertala den spanska regeringen att än en gång be prins Leopold att bli kung. Den här gången sade han ja.

Under tiden upptäckte den franska underrättelsetjänsten vad som pågick i Spanien och man förstod att ett krig med Tyskland låg farligt nära. Napoleon den tredje sände en ambassadör till Preussens kung Wilhelm med krav på att prins Leopold återigen skulle tacka nej till att bli kung. Frankrike krävde också att ingen av Leopolds släkt någonsin skulle få ta plats på den spanska tronen.

Wilhelm sa ja till det första kravet och om det andra att han inte hade mer att säga i saken. En svävande, olycklig formulering.

Efter samtalet med den franske ambassadören sände Wilhelm en depesch till sin utrikesminister Bismarck för att underrätta honom om vad som sagts. Ett "Ja", till kravet på att hålla Leopold borta från tronen och ett "Jag har inget att säga", till det andra kravet.

När Bismarck läste depeschen såg han genast en möjlighet och började verkställa en propagandakupp. Han tänkte använda sig av pressen för att tvinga fram en fransk krigsförklaring.

Bismarck redigerade innehållet i depeschen från kung Wilhelm till honom själv så att texten gav intrycket att kung Wilhelm motsatte sig Frankrikes båda krav – och det i en oförskämd ton. Sedan lät han publicera den manipulerade depeschen i flera tidningar. Som han förutsett retade kung Wilhelms skenbara arrogans gallfeber på den franska opinionen. Genom sina presskontakter på hemmaplan spädde Bismarck ytterligare på fransmännens ilska med en serie krigsbetsande artiklar i tyska tidningar.

Napoléons hade inget val, hans rasande undersåtar tvingades honom att förklara krig. Men Frankrike var illa förberett och saknade

bundsförvanter. De allianser som Frankrike tidigare haft med de tyska småstaterna söder om Maine,

hade Bismarck i hemlighet redan lyckats förhandlat bort

Den välorganiserade preussiska armén vann snabbt slag efter slag och Frankrike stod till sist ockuperat och kapitulerade.

...

– Är du klar nu? frågar Brodsky irriterat. Batterierna i mobilen börjar ta slut... hördu, jag tycker inte att du ska gräva ned dig så mycket i research... gå på med historien! Vi har inte all tid i världen, monsieur l'auteur!

Jag ber honom inte att fara åt helvete, som jag egentligen vill, utan tar artigt adjö. Jag sitter en stund framför datorn och småkokar av ilska. En hel dags historieforskning och den jäveln kritiserar mig!

Jag lugnar ned mig med en promenad och när jag kommer hem kan jag fortsätta berättelsen om Gauguin där jag slutade. Gauguin sitter på torget framför Paris stadshus och letar i diplomaten Staaffs portfölj.

...

Flera papper, värdelösa papper! Men se här! En plånbok! Och välfylld!

Pengar borde kunna köpa honom en väg ut ur Paris. Kanske en plats på en av Seines flodbåtar på färd västerut mot havet, bort från detta krigshelvete. Var det för sent i dag? Eftermiddagen hade börjat gå mot kväll och mörkret tilltog. Himlens svarta moln lystes ideligen upp av granaternas eldklot – och hela tiden hördes detta satans bom bom bom.

Gauguin kände en plötslig saknad efter det stridsfartyg han nyss lämnat. Där dånade också kanoner och döden var nära. Men där var han inte ensam och det fanns en ordning ombord där han hade en plats och det fanns ett syfte med tillvaron.

– Önskas något?

Gauguin ryckte till, bakom honom stod kaféägaren med tom bricka och misstänksam blick. Blicken blev varm när han fick syn på plånboken och när han kom tillbaka med vin, bröd och korv som Gauguin beställt frågade han om han kunde stå till tjänst med något annat... vad som helst. Vapen? Damer?

Gauguin sa att han skulle fundera och började äta som en hungrig hund. Maten lugnade hans kropp och sinne och under måltiden kom han på det klara med vart han skulle fly. Det borde varit en självklarhet redan från början. Naturligtvis till Saint-Cloud, en halvmil väster om stan. Där ägde han... ja han och systemen, om rätt skulle vara rätt, ett hus, ett arvegods från modern. Saint-Cloud var en plats dit välbeställda parisare drog sig tillbaka från storstadshetsen, en avskild plats som borde förblivit orörd av kriget.

Han ryckte kaféägaren i förklädet.

– Vet ni hur man tar sig till Saint-Cloud?

– Ja... ni simmar över Seine. Eller skaffar vingar.

Med en ansträngning behöll Gauguin tålmodet.

– Har ni andra förslag?

Han höll upp en sedel... och en till. Efter en blick runt de tomma kaféborden satte sig ägaren och serverade sig av Gauguins vin.

– Ni flyger ut, som jag sa, skaffar er vingar!

– Vad pratar ni om!

– Jag menar allvar! Bara ett par dar efter att tyskarna omringade oss så åkte den första ballongen från stan. Det tillverkas ballonger för fullt i bangårdshallarna.

– Dårar åker i ballong!

– Jag råkar känna en ung dam där på Gare de Nord och om monsieur kan tänka sig att lägga ut en slant?

Gauguin tömde sitt glas och ett till och funderade en stund.

Vad fanns det för alternativ?

– Vinden är den rätta, monsieur... stadig ostan. Ni skulle vara i Saint-Cloud på någon timme. Min dam ordnar allt. Det har gjorts förr.

Ett hustak några kvarter bort träffades av en granat och explode-

rade i ett moln av rök och splitter. Detonationen ekade över torget. En bortsprängd tegelskärva slog med en smäll mot gjutjärnbordet, studsade och nuddade Gauguins ena öra. Rök bolmade in över torget och gråt och skrik hördes helt nära.

Gauguin tog med handen åt örat och fick se blod på fingrarna. – Herregud, sa han... ni kanske har rätt.

Kaféägaren sneglade på Staaffs plånbok och Gauguin förstod att en affärsförhandling skulle påbörjats. Några kvarter bort exploderade en ny granat och Gauguin gav fan i förhandlingarna och räckte över en sedelbunt.

– Monsieur är generös!

4

En kula blåste mössan av Gauguin när han sprang tvärs över Boulevard Montmartre. Han var tvungen att ta sig över den breda oskyddade gatan, det fanns inte någon smygväg förbi. Vilka som sköt gick inte att avgöra, Versaillesstrupper eller rebeller. Det föreföll oviktigt. Han nådde oskadd fram till andra sidan gatan och kom in i en smal och mörk gränd, gränden mynnad oväntat ut i en öppen plats framför en hög tegelvägg. Hade han sprungit vilse i paniken? Nej. Han hade kommit rätt, tegelväggen måste tillhöra järnvägsstationen Gare de Nord. Och se där, där fanns bakdörren som kaféägaren talat om. Försiktigt öppnade han dörren och stack in huvudet.

Bangårdshallen var väldig – ett landskap – så stor att inget eko hördes när han stängde dörren bakom sig mer bestämt än han tänkt sig.

En bit bort, längs ena väggen låg en rad tomma ballonger och framför dem stod ballongkorgar staplade på varandra. Från taket hängde andra korgar där ballongbyggarna kunde hissas upp och ned. Höga smutsiga fönster släppte in ett dunkelt ljus.

– Vad vill ni? hördes en gäll röst.

Gauguin ryckte till. En bit bort i skuggan mellan två fönster satt två kvinnor vid en plåtkamin, bredvid dem låg ett gevär. En av kvinnorna grep geväret och reste sig.

– Vad vill ni? upprepade hon och siktade.

– Lugn för satan! Jag kommer från monsieur Gallimard!

Han räckte fram det papper som kafévärden skrivit åt honom.

Kvinnan kom fram och nappade åt sig papperet. Utan att sänka geväret läste hon med blicken hoppande mellan Gauguin och kaféägarens korta meddelande.

– Det står att ni vill ut härifrån och att ni har pengar?

Gauguin räckte fram en fram en bunt sedlar till henne.

– Ballongerna är räknade, sa hon utan att göra en ansats att ta pengarna. Fattas det en så blir jag skjuten.

– En kan väl försvinna i all oreda? Kan jag komma iväg på en gång?

– Ni tror väl för fan inte att ni kan lyfta härifrån bangården, ni skulle bli upptäckt och nedskjuten med en gång.

– Varifrån kan man starta?

– Montmartre, det ligger högt och där finns öppna fält.

Gauguins sträckte fram sedlarna som en blombukett. Kvinnan ryckte häftigt till som om han dragit kniv och Gauguin såg förvånat på henne. Hon såg hans min.

– Bry er inte om mig monsieur. Det är kriget... mina nerver är... nåja, kanske kan jag ordna så att ni kommer ut härifrån. Det börjar bli kväll ser ni... man kan bara flyga i mörker. Thiers skjuter på ballongerna.

– Jag behöver hjälp att flyga ballongen.

– Det förstås. Kvinnan grep sedlarna och ropade till sin medsystemer vid kaminen.

– Klarar du dig själv ett slag? Kan ni ge er av omedelbart? fortsatte hon till Gauguin

– Ju förr dess bättre... eh... ska ni följa med i ballongen mademoiselle, mademoiselle..?

– Marie. Jag vet hur man sköter en ballong.

– Men hur ska ni ta er tillbaka?

Hon ryckte på axlarna, det var en talande gest: ”Tillbaka?”

– Jamen då åker vi! Hur tar vi oss till Montmartre?

– Det står en droska utanför, kusken ligger där borta, min svåger.

Gauguin följde hennes pekande finger med blicken. Vad han tagit för en hög gamla lumpor i ett hörn gav plötsligt till en snarkning.

– Han sover ruset av sig, det är vad han gör när han inte dricker.

Marie såg Gauguins min.

– Han är en bra kusk när han fått några flaskor i sig.

...

Det behövdes ingen övertalning men, som sagts, desto mer vin för att få upp svågern på kuskbocken. Vål där satt han rakryggad och rödkindad och nöjd med sin värld. Han smällde med piskan i luften.

– *Allons enfants!*

Piskan smällde igen och droskan startade med en häftig knyck.

De fick snart upp farten och färden gick längs gator och gränder med trasiga kullerstenar och gupp och hål som fick vagnen att skaka och vibrera. Gauguin klamrade sig fast vid armstödet och skrek åt Marie.

– Hu... hur... mycket vi... vin fick han egentligen?

– Tre fla-ha... skor, han var mer än lite törstig, sa han.

– Satan!

Fågelvägen var det inte långt till Montmartre men svågern valde omvägar för att undvika såväl regeringssoldater som rebeller och färden drog ut på tiden. När de närmade sig stadens utkanter började droskan kränga fram och tillbaka.

– Vad gör kuskjäveln!

Gauguin lutade sig ut genom fönstret och kikade. Kusken satt med händernas höjda i luften och sjöng och slog takten med tömmarna. Hästarna började galoppa och droskan krängde än vildare. Gauguin skrek.

– Se upp för i helvetet!

Framför dem smalnade gatan till en gränd där en låg gångbro löpte mellan husraderna.

– Kusk! Se upp!

Utanför fönstren närmade sig husraderna.

– Vi krossas!

Genom droskhjulen dån över gatstenarna hördes ett skrapande ljud från drosktaket och med ens var det ute från gränden, ute på en bred och folktom landsväg. Hästarnas slutade skena, saktade in från galopp till skritt, vagnen upphörde att kränga och stannade till sist, Det blev tyst.

När Gauguin klev ut på darriga ben stod hästarna fridfullt och betade från vägrenen. I kvälldunklet kunde han skymta små kullar som sträckte sig upp mot en höjd, allt inramat av en mörkblå himmel där svarta moln snabbt drog förbi.

– Kusk?

Inget svar. Gauguin såg upp mot kuskbocken.

Den var tom. Gångbron i gränden hade svept bort kusken med stenhund. Marie steg ur droskan med ett snedsteg och konstaterade med en blandning av lättnad och saklighet.

– Vi är framme!

– Inte er svåger.

Marie ryckte på axlarna och gav till en busvissling. En gäll mansröst gav svar.

– Är det Marie?

Ett ljus tändes i mörkret, en lykta, och omgivningen framträdde ur dunklet. De befann sig på ett öppet fält där tre stora tält stod på rad. Mitt emot tälten svävade en mörk, oval siluett, en ballong som var förtöjd vid marken med tjocka rep. En man och en kvinna, båda i långbyxor, kom gående emot dem. Kvinnan i byxor gick fram till Marie och kysste henne eftertryckligt.

En offentlig het kyss mellan två kvinnor förvånade inte Gauguin. De var trots allt i det fria Montmartre. Här levde många av Paris artister, målare och fria andar överhuvudtaget som såg konventioner som en belastning. Detsamma gjorde Gauguin. När han lämnade barndomens klosterekola gjorde han det som ateist och med avsky för hyckleri och låtsade dygder.

Lesboskyssen tog slut och Marie nickade mot Gauguin.

– Jag har en som ska ut.

Hon började föra ett viskande samtal med paret och några sedlar bytte ägare.

– Då så, sa hon och vände sig mot Gauguin, då kan vi gå ombord. Gauguin lät sig ledas fram till ballongen där han stannade tvärt.

– Ni är väl inte rädd, monsieur Gauguin?

Utan ett ord klättrade Gauguin upp i ballongens rottingkorg och Marie följde efter.

– Kasta loss, messieurs!

Ballongkorgen började luta kraftigt när den ena förtöjningslinan släppte men rätade snabbt upp när även den andra kastades loss. Ballongen började snabbt stiga och Gauguins grep hårt om relingen, han kände att han började svettas.

– Detta är vansinne! Landa för fan, landa!

Marie log.

– Jag blev lika rädd första gången. Prova att se nedåt, ni blir förvånad!

Tillbakalutad, kisande, såg Gauguin försiktigt över korgkanten ner på Montmartres snabbt krympande kullar. Marie hade rätt, ingen svindelkänsla, inget sug från avgrunden.

De drev långsamt västerut under tystnad, kanonkrevaderna hade upphört för ögonblicket och hit upp nådde inte gevärssalvornas knallar. Gauguin lutade sig försiktigt över korgkanten. Paris var eldfäckat. Långsträckta boulevarder låg i rödgula stråk och här och var syntes små ljusblixtar från gevär och ettriga fyrverkerier från mitraielluserna, kulsprutorna. Överallt syntes eldhärdar. Regeringstruppernas granater satte trähus i brand och brandröken stack och sved även på denna höjd.

Han satte sig, tände pipan och drog ett befriande halsbloss. Han var på väg bort från kriget mot ett nytt liv. Till sin förvåning kände han ögonlocken sjunka.

...

Marie puffade honom vaken.

– Vi läcker gas! sa hon.

Gauguin såg oförstående på henne.

– Det händer ibland, vi får kanske landa tidigare.

Gauguin kikade över korgkanten. Mycket riktigt. Ballongen hade

börjat tappa höjd och närmade sig Triumfbågen på Place de l'Etoile. Det skulle bli en hård nödlandning. Han började svettas igen.

– Gör något, för fan!

Marie hade redan började häkta lossa sandsäckar som hängde i kroker längs korgens reling och kasta dem överbord.

– Hjälp till! ropade hon över axeln.

Gauguin behärskade sin panik och hjälpte till.

När de drev in över Boulogneskogen var den sista sandsäcken lämpad och ballongen började sakta vinna höjd. Framför dem låg Seine och bortom floden en hög höjd, Mont Valérien. Gauguin kikade oroligt över korgkanten, bort mot fastlandet på andra sidan floden och sedan nedåt igen. Verkade inte stranden på andra sidan helt plötsligt stiga upp mot himlen?

– Herrejesusjävlar... vi sjunker i alla fall!

Mycket riktigt, efter att först ha stigit började ballongen sjunka, först långsamt, sedan allt snabbare. Seines mörka vatten kom allt närmre. Och nu fanns ingen sandsäckar att lämpa över relingen. Marie skrek:

– Vi kommer att dö!

– Lugna ned er för fan, vi orkar fram!

Maries såg skräckslaget först på Gauguin sedan ner på Seines yta som kom allt närmre.

– Gör nåt... gör nåt! skrek hon och tog tag i Gauguins rockslag.

Han försökte göra sig fri och fick ett knytnävsslag i ögat. Ursinnig tog han tag i hennes axlar och båda föll mot relingen med sådan kraft att korgen gungade till. Gauguin fick en snabb glimt av marken därnere... ballongen hade fortsatt att sjunka. Han försökte göra sig fri men Marie klamrade sig fast vid honom med den panikslagnas styrka. Återigen törnade de emot ballongkorgens reling så hårt att det knakade i rottingen och Gauguin blev för första gången riktigt rädd. Han gav Marie en häftig knuff och hon släppte taget... och föll överbord.

Gauguin hängde halvvägs ut över relingen och såg den snabbt

försvinnande skuggan av Marie och skrek ut i natten... jävla fruntimmer... satans fruntimmer... Han avbröt sig. Han hade upptäckt att marken nedanför honom började avlägsna sig. Utan Marie ombord var ballongen betydligt lättare och steg igen. Men Seines vattenyta låg ändå farligt nära. Och på andra sidan floden skymtade en buskfylld och stenig strand som steg brant. Krönet verkade ligga högre än ballongen och det var bara fråga om han skulle störta i vattnet eller kollidera mot marken. Gauguin slöt ögonen, väntade på att dö och bad en av sitt livs få böner.

Halvägs genom Fader Vår stötte korgen mot strandbanken. Den höll balansen och drogs upp för slutningen som en släde av ballongen. Gauguin kastades till korgbotten, rullade fram och tillbaka och kolliderande med korgens sidor. Ballongen törnade mot ett träd, och tvärstannade och Gauguin och sjösäcken spilldes ut som två äpplen ur en korg. Gauguin kom snabbt på fötter.

En kort stund blev han stående helt tom på tankar. Den första som dök upp var att han aldrig skulle berätta om ballongfärden för någon människa och han skrek rakt ut.

– Dom skulle för fan tro att jag kastade ut henne som ballast!

Sedan gick han in i nattmörkret med Seine och det brandupplysta Paris bakom sig. Trots nattmörkret tänkte han leta sig fram till hans och systemens hus. Han behövde så oändligt väl en trygg och välkänd plats där han kunde hitta vila och gömma sig för kriget och från världen för ett tag.